

Jön az árvíz!

Abban a reményben, hogy itt élő utódainknak nem lesz részük ilyenféle „élményben”, krónikaszerűen leírom az 1970-es árvíz néhány napjának eseményeit, ahogy megéltük:

május 14. csütörtök

Mint máskor, folyik az élet, végzik a tavaszi munkát és készülnek pünkösdtől ünnepelni. A termelőségvetkezeti földterületén már a kapálást szervezik. Az 1000-1200 négyszögöles háztáji elvetéséből két napra való volna, ha közben az eső nem akadályozná a munkát. Sajnos lopni kell az időt!

A község vezetőinek – különösen a tanácselnöknek – legfőbb gondja, hogy községünk a felszabadulás negyedszázados évfordulójára hirdetett „Szép falu” mozgalomban első helyre kerüljön.

A tsz elnökének a falu gazdagabbá tétele miatt van kevés nyugodt éjszakája.

Még az iskolásoknak is megvannak a maguk gondjai: Ki lesz az első a járási sportversenyen? Milyen lesz a 8. osztály ballagása? Mikor fejezzük be a tanévet?

Megyei Levéltár

Nyíregyháza

15632

E tanév bővelkedik eseményekben: népszámlálás, influenzajárvány, 25 és 100 éves évfordulók miatt szünet.

A gazdasági év jól indul. Normális tavaszodás sok esővel, hűvös, borús napokkal, pl. április végig borús, csapadékos. Hasonló május eleje is. Nálunk is sok, de a Kárpátokban még több csapadék hullik.

A Vízügyi Igazgatóság riasztja egységeit, honvédségi szállító járműveket kérnek, megérkezésük után munkához is látnak.

Délután sok csodálkozója akad a mindent elsodró és gyorsan emelkedő szennyes áradatnak a Szamos töltésénél. Estére kétségbeesett emberek, csodálkozó fiatalok és izguló gyerekek lepik el az utcát.

Délután a Tanácsházán szervezik az árvízvédelmi szolgálatot, amelynek feladata a lakosság mozgósítása.

Estére már a falu munkabíró férfiai homokot hordanak a gépjárművekkel, hogy szükség esetén kéznél legyen.

Este 21 óra. Mozog a falu lakossága, a 12-14 éves fiúk, fiatalok homokzsákokat töltenek, lapátolnak. Az asszonyok sápítoznak, csomagolnak. A férfiak lapáttal, ásóval, viharlámpával és zseblámpával a kézben csoportosan járják a Szamos-töltést, hogy a veszélyeztetett helyeken beavatkozzanak. Szükség is van rá, mert az óránkénti 10 cm-es emelkedés mellett míg a Tóvég felőli részen 50-60 cm-re áll a víz a töltéskorona szintjétől, addig a Mezővég felőli részen csak 20-25 cm. Kérsemjén - Panyola közt a Tóbéli-dűlőnél már ennyi különbség sincs. Gyors beavatkozás, homokzsákok, földelés. Lassul az áradás, de itt már az első sor homokzsákjai tartják.

május 15. péntek

Éjfél után két óra, gyengül az áradás, fél háromtól szemmel látható gyors apadás.

Mindenkiben a kétely, ez sem megnyugtató jel, s valóban, Nábrádnál a Szamos átlépi és át is szakítja a gátat. A faluban az izgalom cseppet sem kisebb. A gyerekeket, öregeket az iskolákba gyűjtik, reggel azonban ki-ki hazamegy.

A pillanatnyi veszély elmúlik, de ami történik, újabb veszély forrása: a Túr felől lesz baj!

Reggel már megkezdik a tsz központ kiürítését. A szép állatállomány minden darabját sikerül a belterületre terelni. Megkezdődik a védekezés a Túr vize ellen. A Ragya árkán (töltésén) zárjuk el az átvágásokat, átjárókat. Nincs nyugalom!

A falu Rákóczi utca felőli végén gépek dolgoznak, emelik a töltést. A veszély nő!

A hivatalsegéd dobolással adja tudtul, hogy idősek, gyerekek, betegek két napi élelemmel a rendelkezésre álló kétéltű járműveken és helikoptereken meneküljenek. Különösen éjjel a szünet nélküli dobolással idegőrlő állapot áll elő. Az emberek tanácstalanok!

május 16. szombat

Hajnal. Kemény, pihenés nélküli éjszakák.

A Rákóczi utca, Dózsa György utca végveszélyben, a nedves, átázott töltésben megkeresi a víz az utat.

Van olyan ember – Koncz Mihály –, aki néhányadmagával, 50-60 méteres, igen veszélyes szakaszon szakértelemmel védekezik.

A lakosságot telepítik, 26-30-as csoportokban, 15 fordulóval helikopter viszi a távozni akarókat a sportpályáról.

Egész nap a Kismező árka töltésének megerősítése és meghosszabbítása folyik, s ez tart, míg homokzsák áll rendelkezésre. Mindenki adja a zsákokat, a homokot az előző évben alagcsövezett utcai árokról is felássák, de emelik a töltést, ameddig lehet. A víz csak emelkedik! Emberfeletti küzdelem, már 160 cm magas a gát földből és homokzsákokból. Este 10 órakor a víz átlépi ezt is, és Csonkavég irányába zúdul befelé, maga előtt mossa a kisebb melléképületeket. Nincs menekvés!

Recsegnek, ropognak a volt Újsor házai és Tóvég masszívnak látszó épületei. A Kismezőn előretörve az ár a temető felől előnti Mezővéget. Menekül a falu női és férfi lakossága is!

május 17. püNKÖSDVASÁRnap

Rohan az ár, délutánig előnti a falut, csak a magasabban fekvő Szamosvég utca és a templom környékének házai, udvarrészei és a kövesút marad ki a vízből, a Szabó Miklós hídjától a Széles Gyula hídjáig. Ide menekül a lakosság itt maradt része, mintegy 250 ember. Vannak, akik a jól megépített takarmányos színek padlására rendezkednek be.

Tanácsstalanság Szamosvégen

május 18. hétfő

Hajnalban megnyitják a Túr zsilipjét Olcsvaapátinál és már – mérhetően – megáll az áradás, de még nem apad.

május 19. kedd

Műszaki katonák hajnalban kirobbantják a Tisza-töltést Olcsvaapátinál a kis-tiszai rév és a zsilip között. Megindul a lassú apadás. Az emberek reménykednek annak ellenére, hogy a házak, melléképületek egyre-másra dőlnek össze, közfalak leszakadnak. Akad ember, aki csak most megy el. Az apadás folyamatos, a tanácsstalanság nő, az indulatok kitörnek.

A közös és háztáji állatok a Szamos-töltésen találnak menedéket, összevágva, leborotválva az egyáltalán lecsíphető növényzetet, az elérhető faágakat. A Szamos gyors apadása után az ártéri fák kérgét, lombját is leeszik, a központban a fenyőfák ágait kopaszítják le. Még e napon a tsz brigádvezetői – mivel más felelős személy nincs – a raktárból sertéstápot hoznak ki, és a száraz kövesúton végigszórják. Ezt eszik a jószágok, és az árokból isznak rá.

május 20. szerda

A honvédség kételtű járművekkel 200 mázsa tápot hoz Szamosszeg felől, melyből bizottság jelenlétében 1-1 zsákkal juttat a gazdáknak.

Még aznap a tsz elnöke is megjelenik, a legfontosabb intézkedései: takarmányt szerez, legelőt bérel az állatállomány megmentésére. Lassan megindul az élet, de ez már az újjáépítés története.

Az árvízi események, a hozzákapcsolódó emberi tevékenység sok jellembeli tulajdonságot hozott felszínre, de a legnemesebb és legszebb az a felelősségérzet másokért, a faluért, ami a többségben megnyilvánult!

Sokan voltak, akik három nap, három éjszaka egyfolytában küzdöttek, még a hatóság lebeszélése ellenére is.

Szép példát mutattak, dicséret és elismerés érte!